

BRON 6

Omschrijving: Passage uit een brief van 26 december 1863 van Jozef Kostlan, die in Iowa in de Verenigde Staten woont, waarin hij zijn familieleden in Bohemen (nu in Tsjechië) over zijn reis vertelt

Er bevonden zich meer dan vierhonderd mensen op ons schip. De volgende dag begon het schip zo onaangenaam te schommelen dat we niet in slaap konden komen, en meer dan de helft van ons snakte naar adem of moest overgeven. De bemanning, de matrozen dus, spijkerde en snoerde de bagagekisten aan de masten vast om te voorkomen dat ze overboord zouden slaan. Het begon ons toen pas te dagen dat ons nog veel ergere tijden te wachten stonden, maar goddank is de reis goed verlopen. Er waren altijd wel een paar woelige dagen bij, maar daarna keerde de rust weer terug.

Dit duurde zo'n tweeënhalve week, daarna verliep de reis voorspoedig tot het einde toe. Mijn zwakke maag en gestel bezorgden me drieënhalve week lang problemen, zo erg zelfs dat ik niets kon eten, en zodra ik mijn hoofd optilde werd ik duizelig en keerde mijn maag zich om. Maar toen raakte ik eraan gewend en begon het eten me weer te smaken. Francek was er ook slecht aan toe, hoewel dat niet zo lang duurde. Ongeveer vier dagen lang voelden ook Anna en Krystýna zich slecht, maar zij hoefden tenminste niet over te geven en voelden zich niet al te misselijk. Jozífek en Anička moesten voortdurend overgeven. Zo gaat het er aan toe op een schip; er heerst angst en stank, honger en dorst.

Bron: Immigration History Research Centre, University of Minnesota

Omschrijving: Passage uit een brief van 24 april 1891 van Marcianna Dwiatkowska, woonachtig in Philadelphia in de VS, aan haar dochter in Polen met instructies voor de reis naar de Verenigde Staten

Koop als je op reis gaat, lieve dochter, geen arak voor jezelf. Koop alleen een paar borden, een keteltje en een kleine beker. Bij aankomst in Hamburg zullen tussenpersonen opnieuw veel geld van je vragen. Geef ze niets, ook al heb je het; zeg gewoon dat je moeder de kaartjes al vooraf betaald heeft, "my mother paid". Als ze absoluut niet voor rede vatbaar zijn, geef ze dan maximaal 2 mark. Vertel verder aan niemand wat je bezit. Neem alle kleren die je hebt mee, zelfs je alledaagse sjaal; het zal je van pas komen op de lijnboot. Dan hoef je je nieuwe sjaal niet af te dragen, want die zal je hier in Amerika nodig hebben, net als in Polen. Lieve dochter, als je het veren dekbed hebt verkocht, maar de kussens nog niet, neem de kussens dan mee... koop een paar schoenen met knoopjes voor jezelf, behalve als je al goede schoenen hebt. Maak je geen zorgen over geld, want ik heb geld voor je naar Karpinska gestuurd, in Golub waar het kaartje voor de boot klaarligt. Ik stuur je 24 mark, dat zal voldoende zijn. Nu, lieve dochter, God zij met je op deze reis. Bereid je zelf goed voor door te biechten, want het is een verschrikkelijke tocht. Je zult duizenden kilometers over water moeten afleggen, maar wees niet bang; bewaar God altijd in je hart dan zal Hij je veilig naar mij toe leiden. Je moeder

Bron: Johnstown Area Heritage Association

HUIS VAN DE EUROPESE GESCHIEDENIS

Omschrijving: Passage uit een brief van 10 februari 1891 van Julian Kszeszowski aan een vriend in Polen, waarin hij het werk in de VS beschrijft.

Arbeiders worden hier geselecteerd precies zoals ze in Polen beesten selecteren, of zoals het in het leger gebeurt – zolang ze maar sterk en gezond zijn; zo gaan ze hier met mensen om. Maar als iemand sterk, jong, gezond en ijverig is, kan hij dan ook 100 roebel per maand verdienen; maar hij moet ook de taal spreken. Je kunt hier sneller een roebel verdienen dan een halve roebel in een hele zomer daar [in Polen]. Het is niet makkelijk je doel snel te bereiken, omdat je de taal niet spreekt; en die is voor iedereen heel belangrijk. Maar als je de wil hebt en je kunt het je veroorloven, dan hoeft je niet bang te zijn om te komen. Maar je moet sterk en energiek zijn, en in een goede buurt wonen, een goed adres hebben, en een vriend zodat je je niet hoeft te behelpen zoals ik ... Amerika is het rijkste land [ter wereld], maar al zijn rijkdom zit onder de grond; daarom is het werk [hier] overal zo zwaar... Maar iedereen kan hier zonder aarzelen naartoe komen en hier sneller geld verdienen dan daar. Julian

Bron: [Johnstown Area Heritage Association](#)

Omschrijving: Passage uit een brief van 4 april 1938 van een Finse vrouw, Saimi genaamd, die in Ohio in de VS woont, aan haar zus in Finland

Lieve zus,

Ik heb al zo vaak een pen en een stuk papier gepakt om je laatste brief te beantwoorden, maar ik was er gewoon niet toe in staat. De tranen maakten me het schrijven onmogelijk. De dood van moeder heeft me zo volkomen overrompeld – ook al is het beter zo: onze lieve moeder rust nu in vrede en bevindt zich in de hemel. Ik heb haar zo vaak beklagd wanneer ik vernam dat zij zelfs in de nadagen van haar leven geen rust kon vinden. Ze moest altijd maar werken en ze was zich tot het einde toe overal van bewust. Zij zijn zo sterk geweest. Lieve zuster, ik ben zo dankbaar dat jij onze lieve moeder de laatste eer hebt kunnen bewijzen. Dat is zo groots en mooi! Bedank mijn zus Mari, en ook Selma. Het is slecht van mij dat ik moeder niet erg vaak geschreven heb – dat betekent niet dat ik niet vaak aan haar heb gedacht. Maar je wordt nu eenmaal opgeslokt door je eigen huishouden. En moeder kon niet eens zelf lezen – wie zou mijn brieven aan haar hebben moeten voorlezen! Ik hoop dat ze geen slechte herinneringen aan mij koesterde? Als er nog iets kleins in Peräköski is dat moeder gemaakt heeft of dat haar toebehoorde, zou je het dan voor me willen bewaren, als een aandenken voor mij aan haar? Ik kamp zelf met een slechte gezondheid; de dokter is geweest en heeft gezegd dat ik zweren heb. Likka heeft zijn vinger gebroken op het houthakkersbedrijf. De ringvinger van zijn rechterhand werd volledig afgehakt, als een pijnboompit. Zijn vinger kwam klem te zitten tussen twee grote balken. Hij kan drie weken niet werken en moet thuisblijven. Hoe is het met vader? Doe hem veel groeten van ons en zeg hem dat we hopen dat hij, wanneer hij deze wereld zal verlaten, dit doet met het geloof in Jezus. Ik groet je nu mijn lieve zus. Moge God je behoeden.

Bron: [Universiteit Minnesota](#)

- Wat zijn de belangrijkste onderwerpen/zorgen in elk van deze brieven, zoals beschreven door de auteurs ervan?
- Welke indruk geven deze brieven van het leven van migranten aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw?
- Kun je overeenkomsten en verschillen ontdekken tussen de ervaringen van deze migranten en die van tegenwoordige migranten?